

Schimmige stichting moest gaspijplijn redden

[Achtergrond](#) - 24 maart 2022 - Auteur: Marja Verburg

Een schimmige milieustichting die als dekmantel diende voor de financiering van een omstreden gaspijplijn-project, het klinkt als een slechte film. Maar tot de oorlog in Oekraïne begon, was dit de praktijk in de Oost-Duitse deelstaat Mecklenburg-Voorpommeren (MV).

Deelstaatpremier Manuela Schwesig (SPD) was een van de belangrijkste voorvechters van de stichting en financierde die ook.

Ruim 20 miljoen euro had de Stiftung Klima- und Umweltschutz MV in kas toen Rusland op 24 februari van dit jaar Oekraïne binnenviel. Dat geld was vrijwel geheel afkomstig van het Russische gasbedrijf Gazprom. Het was officieel bedoeld om het 'klimaat en milieu in Mecklenburg-Voorpommeren te beschermen', zo staat op de [website van de organisatie](#) te lezen. Maar in werkelijkheid, zo meldden Duitse media, wilde de deelstaatregering van Mecklenburg-Voorpommeren er met de stichting voor zorgen dat de voltooiing van gaspijplijn Nord Stream 2 niet in gevaar kwam.

Met Nord Stream 2 moest Russisch gas via de Oostzee naar Europa worden getransporteerd. De pijpleiding komt in Mecklenburg-Voorpommeren aan land en was daarom juist voor deze Oost-Duitse deelstaat van economisch belang. De pijpleiding lag in februari klaar om in gebruik te nemen, maar na de Russische inval in Oekraïne heeft Duitsland [Nord Stream 2 voorlopig stopgezet](#). Het project was echter al veel langer omstreden. Duitsland en Europa maakten zich te afhankelijk van Russisch gas, was het bezwaar uit onder meer de VS, en het was nadelig voor landen als Oekraïne, dat veel gas uit Rusland naar Europa doorvoert.

De Duitse regering stelde zich tot de oorlog in Oekraïne officieel op het standpunt dat Nord Stream 2 een commercieel en geen politiek project was. Maar toen de VS sancties instelden tegen bedrijven die meewerkten aan Nord Stream 2, werd er tot op het hoogste politieke niveau - door kanselier Merkel en toen nog minister van Financiën Scholz - onderhandeld om het project te redden.

Dit artikel is onderdeel van een tweeluik over Oost-Duitsland en de oorlog in

Oekraïne. Lees ook: [Oost-Duitsers keren zich alsnog van Rusland af](#)

'Schwesigs Gazprom-stichting'

Door de sancties lag de bouw van de gaspijplijn in 2020 tijdelijk stil. In het voorjaar van 2021 [meldden de VS](#) nog een keer dat ze 'koste wat kost' wilden voorkomen dat de gaspijplijn er kwam. Uiteindelijk bereikten Amerika en Duitsland [vorig jaar zomer een akkoord](#), waarmee Nord Stream 2 toch kon worden afgebouwd. Maar toen had de deelstaatregering van Mecklenburg-Voorpommeren, onder toezicht van minister-president Schwesig, al een eigen stichting opgericht, waarmee Nord Stream 2 als het nodig was ook met Amerikaanse sancties kon worden voltooid.

'Schwesigs Gazprom-stichting' noemde [Welt-journalist Robin Alexander](#) de organisatie, die, zo schrijven Duitse media, als dekmantel diende om Nord Stream 2 te redden. Stichtingen vielen niet onder de sancties van de VS, meldde de [Tagesspiegel](#). Dus was het voordelig zaken met toeleveranciers via de Stiftung Klima- und Umweltschutz MV te laten lopen, schreef [die Welt](#). Die had bijvoorbeeld de mogelijkheid om aan bouw materiaal te komen als dat door sancties niet meer beschikbaar zou zijn. Ze investeerde onder meer in schepen die het materiaal konden transporteren, ontdekte die Welt am Sonntag een maand geleden. Zo had de stichting vorig jaar 49 procent van de aandelen verworven van de MAR Agency GmbH in Rostock, die onder meer schepen exploiteert. De constructies waarvan de stichting zich bediende, waren "niet alleen gewaagd, maar ook onrechtmatig", citeerde die Welt Transparency International Deutschland. Volgens een [eigen bericht](#) van deze ngo overtrad de stichting de Duitse wetgeving tegen witwassen.

Vanaf het begin was er kritiek op de stichting, critici noemden die een wassen neus, een lege huls. De stichting schaadde het aanzien van de deelstaat

Bij de oprichting in januari 2021 had de deelstaatregering van Mecklenburg-Voorpommeren 200.000 euro als startkapitaal bijgedragen aan de stichting. Maar de eigenlijke financier was gaspijplijn-exploitant Nord Stream 2 AG: die investeerde 20 miljoen, [schreef Der Spiegel](#). Het inmiddels zo goed als failliete Nord Stream 2 AG is geheel in het bezit van het Russische gasbedrijf Gazprom. Voorzitter van de stichting was Schwesigs voorganger als deelstaatspremier, Erwin Sellering.

Op de [eigen site](#) maakt de stichting er overigens ook geen geheim van dat het Nord Stream 2 steunde. Voor een klimaatvriendelijke energievoorziening is gas als

overgangstechnologie nodig, staat op de site te lezen, en daarom heeft de stichting als “tijdelijk nevendoeel” bij te dragen “aan het werk aan de pijpleiding Nord Stream 2”.

'Nuttige idioten'

Vanaf het begin was er kritiek op de stichting, critici noemden die een wassen neus, een lege huls. De stichting schaadde het aanzien van de deelstaat, schreef [regionale omroep NDR](#). Friedrich Merz, CDU-voorzitter en oppositieleider in de Bondsdag, oordeelde hard over Schwesig en de stichting op de dag dat kanselier Scholz in het Duitse parlement de [ommezwaai in het Duitse beleid](#) ten opzichte van Rusland bekend maakte. Merz sprak van “*Putin-Versteher*”, die “met ongeloofwaardige stichtingsconstructies niets ongeprobeerd laten om met dit systeem (*Rusland, red*) zaken te doen en dat dan publiekelijk proberen te kwalificeren als non-profit-project.” Het is waarschijnlijk nog het vriendelijkst, aldus Merz, deze mensen te omschrijven als “nuttige idioten”.

Door de Russische inval in Oekraïne is Nord Stream 2 alsnog van de baan. Dat heeft ook consequenties voor de stichting. Schwesig, altijd een fel verdediger van de gaspijplijn en de nauwe betrekkingen van haar deelstaat met Rusland, liet [op 28 februari weten](#) dat samenwerking met Rusland onmogelijk was geworden. Ze kondigde aan dat Mecklenburg-Voorpommeren alle activiteiten met Rusland stopzet, waaronder de stichting.

Inmiddels is het werk van de stichting [stopgezet](#) en ruziën het bestuur en de deelstaatregering over hoe de zaken moeten worden afgewikkeld. Wat er met de 20 miljoen van de stichting gebeurt, is nog onduidelijk. Een motie van de CDU, de FDP en de Groenen in het deelstaatparlement op 11 maart om de 20 miljoen uit de kas van de stichting in te zetten voor humanitaire hulp aan Oekraïne, [haalde het niet](#). Regeringspartijen SPD en Die Linke hielden dat plan met hulp van de AfD tegen.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/49111/schimmige-stichting-moest-gaspijplijn-redden>